

VEGYES

Claparède Eduárd meghalt. A tudományos világ őszinte fájdalommal értesült Claparède, a világhírű pszichológus szeptember 29-én bekövetkezett haláláról. Claparède ősrégi francia hugenotta családból származott. Ősei a XVIII. sz. vége felé a nantesi edictum visszavonása után menekültek Svájcba s települtek le ott véglegesen. Lelkipásztor édesapja az orvosi pályára készülő fiát gazdag lelki útravalóval látta el. Talán ez magyarázza meg, hogy jóllehet az orvosi tudományt a legkiválóbb egyetemeken (Genf, Lipcse, Páris) tanulta, sohasem lett gyakorló orvos, hanem az e téren szerzett tapasztalatait is a lélek mélységeinek megismerésére fordította. Ily irányú vonzalmát csak erősítette rokona, a francia pszichológus Th. Flournoy befolyása, akinek vezetése mellett minden idejét a pszichológia tudományának szentelte. Korán vezetőjévé lett Flournoy pszichológiai intézetének, majd 1908-ban a kísérleti pszichológia rendkívüli s 1915-től kezdve rendes tanára lett a genfi egyetemen. 67 éves korában bekövetkezett haláláig óriási irodalmi munkásságot fejtett ki (a genfi egyetemi könyvtári katalógus 351 publikációt sorol fel a neve alatt!) Főbb művei: *L'association des idées* (1903); *Une théorie biologique du sommeil* (1905); *Psychologie de l'enfant et pédagogie expérimentale* (vagy tíz nyelvre lefordították. Magyarra Weszely fordította 1924-ben); *Expériences collectives sur le témoignage*; *La psychologie animale de Charles Bonnet*; *Th. Flournoy, sa vie et son oeuvre* (1921); *L'Education fonctionnelle*; *(Comment diagnostiquer les aptitudes chez les écoliers* (1924); *Le sentiment d'infériorité chez l'enfant*; *Traité de psychologie* (1930); *La genèse de l'hypothèse* és még sok más mű, amely vagy önállóan, vagy folyóiratban látott napvilágot.

Flournoy-val ő indította meg s szerkesztette az „Archives de Psychologie“-t. Ő alapította a világhírű genfi nevelésléktani intézetet, az „Institut de Jean-Jacques Rousseau“-t. Claparède még a közelmúltban is tele volt tudományos tervekkel s teljes buzgósággal munkálkodott. A halál korán ragadta ki soraink közül.

D. dr. Kiss T. L.

A bécsi döntőbírósi ítélettel Magyarországhoz került és a Romániában maradt felekezeti magyar iskolák száma. Az 1938. évi adatok alapján a Magyarországhoz visszakértült iskolák száma felekezetenként a következő: 1. *Róm. kat. egyház*: 7 óvoda 8 tanerővel és 321 tanulóval; 187 elemi iskola 455 tanerővel és 17.304 tanulóval; 7 főgimnázium 147 tanerővel és 1575 tanulóval; 4 gimnázium 38 tanerővel és 427 tanulóval; 2 tanítóképző 25 tanerővel és 106 tanulóval; 1 kereskedelmi iskola 22 tanerővel és 201 tanulóval; 1 földműves iskola 49 tanulóval. 2. *Ref. egyház*: 5 óvoda 5 tanerővel és 182 tanulóval; 355 elemi iskola 585 tanerővel és 24933 tanulóval; 6 főgimnázium 130 tanerővel és 1555 tanulóval; 4 gimnázium 29 tanerővel és 466 tanulóval; 1 tanítóképző 24 tanerővel és 290 tanulóval. 3. *Unit. egyház*: 25 elemi iskola 37 tanerővel és 1449 tanulóval; 2 főgimnázium 24 tanerővel és 328 tanulóval; 1 földművesiskola 55 tanulóval. 4. *Ev. egyház*: 1 elemi iskola 1 tanerővel és 6 tanulóval.

A Romániában maradt iskolák száma: 1. *Róm. kat. egyház*: 8 óvoda 10 tanerővel és 313 tanulóval; 58 elemi iskola 135 tanerővel és 5382 tanulóval; 3 főgimnázium 57 tanerővel és 550 tanulóval; 7 gimnázium 77 tanerővel és 732 tanulóval; 1 tanítóképző 18 tanerővel és 88 tanulóval; 1 kereskedelmi

iskola 16 tanerővel és 25 tanulóval; 1 földműves iskola 49 tanulóval. 2. *Ref. egyház*: 1 óvoda 1 tanerővel és 37 tanulóval; 119 elemi iskola 205 tanerővel és 8571 tanulóval; 1 főgimnázium 19 tanerővel és 208 tanulóval; 1 gimnázium 19 tanerővel és 117 tanulóval; 1 tanítóképző 23 tanerővel és 185 tanulóval; 2 kereskedelmi iskola 70 tanulóval; 1 földműves iskola 69 tanulóval. 3. *Unit. egyház*: 8 elemi iskola 13 tanerővel és 556 tanulóval. 4. *Ev. egyház*: 5 elemi iskola 13 tanerővel és 446 tanulóval.

A felekezetek által fenntartott iskolák közül visszakerült még az anyaországhoz 1 román, 2 szlovák és 9 német tannyelvű elemi iskola, viszont Romániában maradt 2 német tannyelvű elemi iskola és 1 ugyancsak német tannyelvű leánygimnázium.

Összesen visszakerült tehát 12 óvoda, 580 elemi iskola és 29 középiskola 1537 tanerővel és 50.561 tanulóval. Ezzel szemben nem szabadult fel 9 óvoda, 192 elemi iskola, 19 középiskola, valamint 629 tanerő és 17.933 tanuló. (Magyar Kisebbség 1940. 21—22. sz.)

sz. z.

„Magyar Karácsony“. Betlehem városából már az első szentföldi zarándokok szétvitték a híret és hirdették szerte a világban, hogy az igazi karácsonyi gondolat él, és minden nép számára örök eleven valóság és remény minden időkben.

A népek megértették a nagy üzenetet. Nem mehettek ugyan Betlehembe, és mégis át akarták élni a nagy valóságot. Így gyulladtak ki a világ minden táján az apró betlehemek, így csendültek föl az éj-zakában a betlehemes énekek. A betlehem és a betlehemes játék így lett a karácsonyi gondolat legkifejezőbb jelképe. Csakhamar meghonosodott mindenütt, elterjedt az egész világon és minden időkre újra

meg újra hitdelt minden népnek a Megváltó születését.

Magyar népünk sok évszázad óta szolgálja és éli a folyton megújuló karácsonyi gondolatot. Talán a föld népének mostoha sorsa is belejátszott abba, hogy a betlehemes játék olyan szorosan odanőtt a magyar falu népéhez és olyan gazdag színekben tudott kivirágolni az ország minden tájékán. Népi betlehemes játékaink legidőállóbb hagyományaink.

A „Magyar Karácsony“ műsorában a leggazdagabb magyar betlehemes játékokat mutatjuk be. A műsort a „Háromkirály“-játék, „Székely regősének“, a „Balázs-játék“ és a „Megújulás“ című táncjáték egészítik ki. Ezekben a téli szertartásos játékokban, népszokásokban találkozunk a több mint ezeréves játékemlékünkkel, a regősénnel.

A „Magyar Karácsony“ műsora népünk ősműveltségének beszédes bizonyítéka, és mint ilyen a megújulásra készülődő magyar szellemkultúra előtt tárja föl a magyar lélek és szellem messze múltba nyúló, kimeríthetetlen ősforrásait.

Kiváló magyar művészeink teljes munkaközösségben vállalták az igazi karácsonyi gondolat szolgálatát. Az összeállítás és földolgozás munkájában a legmagasabb művészi szempontokat érvényesítették és pedig olyan formán, hogy azok gazdag néphagyományunk évszázadokra szóló fejlődését megelevenítsék.

A földolgozás munkájában a magyar népi szellem befogadókészsége, gondolkozása és formáló hajlama, valamint alkotó, díszítő ereje volt a legfőbb útmutató.

A magyar népi lélek legjobb ismerői, kiváló tánc-, ének- és színművészeink lelkes közreműködésükkel kívánják bizonyítani, hogy a magyar néphagyomány magasabb fokon csakugyan